

מחווון למבדק מיומנויות למידה בתנ"ך-

תחילת השנה

למורה: מבדקי המיומנויות נועדו להוות כלי בעבורך בכדי לבדוק האם תלמידיך מכירים את המיומנויות הבסיסיות הנדרשות בתכנית הלימודים בתנ"ך. אנו ממליצים לבחון את התלמידים בתחילת השנה בכדי למפות את רמת ידיעתם ובסופה של השנה בכדי לבדוק מה למדו במהלך השנה ואילו מיומנויות כדאי לחזק בעתיד. במחווון מצויים קישורים למאמרים הדידקטיים העוסקים במיומנויות הלמידה בתנ"ך.

1. גימטריה

א. המר את המספרים הבאים לאותיות:

(לכל סעיף- 1 נקודה. סך הכל- 4 נקודות)

13- י"ג

15- ט"ו

35- ל"ה

42- מ"ב

ב. המר את האותיות הבאות למספרים:

(לכל סעיף- 1 נקודה. סך הכל- 5 נקודות)

יא- 11

טז- 16

כז- 27

לב- 32

מ"ה- 45

ג. סדר את הצירופי האותיות בגימטרייה לפי סדר עולה: (לכל מיקום נכון- 1 נקודה. סך

הכל- 6 נקודות)

מ"ה, כ"ג, ד', י"ז, ל"א, ט"ז

ד', ט"ז, י"ז, כ"ג, ל"א, מ"ה

רציונל למורה:

- סעיפים אי-ב' בודקים את שליטת התלמידים בהמרת מספרים לאותיות ולהפך.
- ההמרות מתייחסות למספרים דו-ספרתיים.
- מומלץ לבדוק אם התלמידים הצליחו להמיר את המספר המורכב 15 או את צירוף האותיות המורכב- ט"ז. מומלץ להקדיש זמן ללימוד המספרים המורכבים והאותיות המורכבות: 15, 16; ט"ו, ט"ז.

- סעיף ג' בודק האם התלמידים יודעים לסדר את אותיות הגימטרייה לפי הסדר. **הכרת המיומנות הזו מאפשרת לתלמידים לאתר פרקים ופסוקים.**
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על גימטרייה מאתר [תנ"ך מממלכת](#).

2. התמצאות בתנ"ך

א. איתור פסוק

פתח את פרק א' בספר שמות וכתוב את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים: (לכל סעיף-1 נקודה. סך הכל- 3 נקודות)

1. פסוק 5: **ויהי**

2. פסוק 17: **ותראין**

3. פסוק 20: **וייטב**

ב. איתור פרק

פתח בספר שמות וכתוב את המילה הראשונה של הפרקים הבאים: (לכל סעיף-1 נקודה. סך הכל- 3 נקודות)

1. פרק ב': **וילך**

2. פרק י"ב: **ויאמר**

3. פרק ל"ב: **וירא**

ג. איתור פרק ופסוק

פתח בספר שמות וכתוב את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים: (לכל סעיף-1 נקודה. סך הכל- 3 נקודות)

1. פרק כ"ו פסוק 3: **חמש**

2. מ' פסוק 12: **והקרבת**

3. פרק ה פסוק 20: **ויפגעו**

ד. איתור ספר

כתוב את המילה הראשונה של הספרים הבאים:

(לכל סעיף-2 נקודה. סך הכל- 6 נקודות)

1. במדבר ז, 55- **קורבנו**

2. מלכים א י"ד, 8- **ואקרע**

3. יהושע ז, 23- **ויקחום**

רציונל למורה:

- חלק א' בודק האם התלמידים יודעים לאתר פסוק בתוך פרק, כאשר הפסוקים מסומנים במספרים.
- חלק ב' בוחן האם התלמידים מצליחים לאתר פרק.
- חלק ג' בודק שילוב של שתי המיומנויות גם יחד- איתור פרק ופסוק בפרק.
- חלק ד' בודק שילוב של כל המיומנויות גם יחד- איתור ספר, פרק ופסוק.

3. טעמי המקרא.

פתח בספר שמות בפרק ג' פסוק 3.

(לכל סעיף - 3 נקודות. סך הכל- 9 נקודות)

- העתק את המילה שמעל לטעם- אתנח : **הזה**
- העתק את המילה שלפני הטעם- סוף פסוק : **הסנה**
- חלק את הפסוק לשני חלקים בעזרת טעמי המקרא :
חלק ראשון של הפסוק :
ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדול הזה
חלק שני של הפסוק :
מדוע לא יבער הסנה

רצינונל למורה :

- השאלה מבקשת התמצאות בטעמי המקרא הבסיסיים : **סוף פסוק, אתנח וזקף קטן**. מדובר בטעמים אשר מחלקים את הפסוק לשני חלקים או לארבעה חלקים (תלוי בתפקיד הטעמים בכל פסוק) ואשר מסייעים להבנה של הפסוק.
- סעיפים א-ג בודקים זיהוי של שלושת הטעמים.
- סעיף ד' בודק האם התלמידים מבינים את משמעותו של הטעם אתנח כמפסיק העיקרי בפסוק (המחלק את הפסוק לשני חלקים).
- להרחבה : אפשר להיעזר בדף הלימוד על טעמי המקרא מאתר [תנ"ך ממלכתי](#).

4. הכרת הספרים

א. מהן שלוש המילים מהן מורכבת המילה תנ"ך :

(לכל מילה- 1 נקודה. סך הכל- 3 נקודות)

תורה, נביאים, כתובים

- מנין את הספרים הבאים בטבלה לפי שתי קבוצות : תורה ונביאים. הקפד לכתוב את שמות הספרים על פי סדר הופעתם בתנ"ך.
- (לכל ספר במיקום נכון- 2 נקודות. אם התלמיד שייך לקבוצה הנכונה- תורה ונביאים, אבל לא במיקום הנכון- יקבל 1 נקודה. סך הכל 18 נקודות)

בראשית, יהושע, דברים, מלכים, שמות, ויקרא, שופטים, במדבר, שמואל

תורה	נביאים
1. בראשית	1. יהושע
2. שמות	2. שופטים
3. ויקרא	3. שמואל
4. במדבר	4. מלכים
5. דברים	

רציונל למורה:

- סעיף א' בודק את הכרת החלוקה הבסיסית לשלושת חלקי התנ"ך- תורה, נביאים וכתובים.
- סעיף ב' בודק האם התלמידים יודעים לשייך את הספרים השונים לשני החלקי התנ"ך- תורה ונביאים ולסדרם לפי סדר.
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על סדר הספרים במקרא מאתר [תנ"ך ממלכתי](#).

5. ציר זמן

לפניך מספר אירועים המוזכרים בתנ"ך. סדר אותם לפי סדר התרחשותם:
(לכל מיקום נכון של אירוע 1 נקודות. סך הכל 8 נקודות)

תקופת המלוכה, יציאת מצרים, תקופת השופטים, בריאת העולם, כיבוש ארץ כנען, חורבן בית המקדש, תקופת האבות, מתן תורה

1. בריאת העולם
2. תקופת האבות
3. יציאת מצרים
4. מתן תורה
5. כיבוש ארץ כנען
6. תקופת השופטים
7. תקופת המלוכה
8. חורבן בית המקדש

רציונאל למורה:

- מיקום הסיפור בציר הזמן מאפשר לתלמיד להבין את הרקע של הסיפור והקשרו.
- השאלה בודקת האם התלמידים מכירים את האירועים המכוננים בתנ"ך- על פי סדר התרחשותם. כל האירועים נלמדו בכיתות היסוד לפי תכנית הלימודים במקרא.

6. שליטה בסימני הניקוד

קרא את המשפט והקף את המילה בעלת הניקוד הנכון:
(לכל תשובה נכונה – 3 נקודות. סך הכל 12 נקודות)

- א. כדי לייצר לְבָנָה / לְבִנָּה לבניית הערים, בני ישראל היו צריכים ללקט תבן.
- ב. ספר שמות מִסְפָּר / מִסְפֵּר על יציאת מצרים.
- ג. בני ישראל שָׁלְחוּ / שָׁלְחוּ מרגלים לארץ כנען.
- ד. בלעם אמר- אם הייתה חֵרֵב / חָרֵב בידי הייתי הורג אותך.

רציונאל למורה:

- הכרת סימני הניקוד ושליטה בהם הכרחית לקריאה מדויקת ולהבנת המקרא. השאלה בודקת אם התלמיד מכיר מסוגל להבחין בין מילים רק על פי הניקוד.
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על הניקוד באתר [תנ"ך ממלכת](#)

7. הבנת פסוקים

כתוב את הפסוקים הבאים בלשונך:

- (אם התלמיד הבין את המסר הבסיסי של הפסוק- יקבל נקודה אחת. אם דייק התלמיד בזמנים, בכינויים ובמילות היחס, יקבל עוד 2 נקודות. בסך הכל 3 נקודות לכל סעיף. סך הכל 15 נקודות).

- וַתֵּרֶד בַּת-פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל-הַיָּאֵר
- **בת פרעה ירדה להתרחץ ביאור**
- אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
- **אני ה' שהוצאתי אותך מארץ מצרים**
- וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתִּבְאֶהוּ לְבַת-פְּרָעָה
- **הילד גדל והיא הביאה אותו לבת פרעה**
- קַח אֶת-מִטָּה וְהִשְׁלֵךְ לְפָנַי-פְּרָעָה וַיְהִי לְתַנּוּן
- **קח את המטה שלך והשלך אותו לפני פרעה והוא יהפך לתנין**
- לֵךְ לְקִרְאֵת מִשֶׁה הַמִּדְבָּרָה
- **לך לקראת משה למדבר**

רצינאל למורה:

- השאלה בודקת את יכולת התלמיד להבין את השפה המקראית ואת שליטתו במבני הלשון המיוחדים למקרא (מורפולוגיה):
- ו"ו ההיפוך- יש לשים לב שהתלמיד כתב את הפועל בזמן עבר. למשל- וְתָרַד בַּת-פְּרָעָה- 'בת פרעה ירדה'. ראו מאמר דידקטי באתר [תנ"ך ממלכתני](#).
- כינויים חבורים- כינוי שייכות המתקשרים לשם- יש לשים לב שהתלמיד פירק את המילה לשם עצם + נטיית שייכות. למשל- מִטָּף- 'המטה שלך'. או למשל- אֱלֹהֶיךָ- 'האלהים שלך'.
- כינויים חבורים- כינויי מושא- יש לשים לב שהתלמיד פירק את המילה לפועל + נטיית המושא (את...). למשל- וְתִבְאֶהוּ- היא הביאה אותו. או למשל- הוֹצֵאתִיךָ- אני הוצאתי אותך.
- ה"א המגמה- יש לשים לב שהתלמיד המיר את ה"א המגמה שבסוף שם העצם ללמ"ד שבתחילת שם העצם. למשל- הַמִּדְבָּרָה- 'למדבר'.

*** לשאלה זו ייתכנו מספר תשובות נכונות. למשל:

וְתָרַד בַּת-פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל-הַיָּאָר -

1. בת פרעה ירדה לרחוץ/להתרחץ ביאור.

2. ירדה בת פרעה לרחוץ/להתרחץ ביאור.

תשובות אלו יקבלו 3 נקודות.

אם כתב התלמיד לדוגמא- בת פרעה תרד להתרחץ ביאור או בת פרעה ירדה להתרחץ על היאור יקבל התלמיד רק 2 נקודות. כאן כדאי לשים לב שהתלמיד לא מכיר את צורת ו"ו ההיפוך וללמד זאת בכיתה.

8. השוואה

א. השוו בין התנ"ך לבין סרט המתאר את בריאת העולם. סמנו איזו תשובה מבין הבאות מציגה השוואה נכונה ביותר?

(על סימון תשובה נכונה יקבל התלמיד 2 נקודות)

- התנ"ך מורכב ממילים כתובות ואילו סרט הטבע מורכב מצילומים וקולות.
- התנ"ך מתאר את עם ישראל וסרט הטבע משתמש בשחקנים
- גם התנ"ך וגם סרט הטבע מתארים את בריאת העולם
- גם התנ"ך וגם סרט הטבע מתארים את בריאת העולם. ההבדל ביניהם הוא שהתנ"ך מורכב ממילים כתובות ואילו הסרט מורכב מצילומים וקולות.

ב. בחרו בתשובה אחת שאיננה נכונה מבין התשובות המופיעות בסעיף א' והסבירו מדוע זו איננה השוואה נכונה.

(על מתן הסבר נכון יקבל התלמיד 3 נקודות)

- התנ"ך מורכב ממילים כתובות ואילו סרט הטבע מורכב מצילומים וקולות- **תשובה** זו איננה השוואה שלמה מכיוון שהיא מציגה רק את ההבדל ואין היא מציגה את הדמיון.
- התנ"ך מתאר את עם ישראל וסרט הטבע משתמש בשחקנים- **תשובה** זו איננה נכונה מכיוון שהיא מציגה קריטריונים שונים להשוואה. **תשובה כזו דורשת עבודה משמעותית על השוואה בכיתה.**
- גם התנ"ך וגם סרט הטבע מתארים את בריאת העולם- **תשובה** זו איננה השוואה שלמה מכיוון שהיא מציגה רק את הדמיון ואין היא מציגה את ההבדל.

רציונאל למורה:

- השאלה בודקת את יכולתו של התלמיד להבין ממה מורכבת השוואה נכונה.
- השוואה נכונה חייבת לכלול דמיון והבדלים בקריטריונים זהים.
- במבדק המיומנויות של סיום כיתה ז' תשאל שאלת השוואה דומה על השוואת שני פסוקים שונים מתכנית הלימודים.
- להרחבה: מומלץ להיעזר במאמר הדידקטי על השוואה באתר [תנ"ך ממלכתי](#).

לתשומת לב המורה:

- יש לשים לב שבמבחן המיומנויות בסוף השנה תיבדק גם המיומנות: **קריאת מפה**- ראו מאמר דידיקטי באתר [תנ"ך ממלכתי](#).